

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ: ОСНОВИ ЕКСКУРСІЙНОЇ
СПРАВИ, ОСНОВИ АНІМАЦІЙНОЇ СПРАВИ"
для студентів напряму підготовки
6.140103 "Туризм"
усіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри туризму.
Протокол № 1 від 26.08.2013 р.

Укладач Ястремська О. О.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Організація туризму: основи екскурсійної справи, основи анімаційної справи" для студентів напряму підготовки 6.140103 "Туризм" усіх форм навчання / укл. О. О. Ястремська. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 35 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за темами, вміщено плани лекцій і семінарських (практичних) занять, роботи щодо закріплення знань та систему оцінювання студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.140103 "Туризм".

Вступ

В умовах незалежної України відбувається процес вироблення нових орієнтирів та концептуальних підходів до економічного та культурного розвитку країни. Невід'ємною частиною реалізації національного та культурного відродження України є краєзнавчо-екскурсійна справа, головна мета якої – глибоке пізнання історії, багатовікових традицій українського народу.

Краєзнавчо-екскурсійна справа є певним чином важливим фактором освіти та виховання українського суспільства, його культурного розвитку, екологічного оздоровлення та економічного зростання країни, чому і набуває статусу стратегічно важливої галузі.

Екскурсійна справа є базовою складовою туристської індустрії, спрямованої на реалізацію не стільки її комерційного, скільки соціального призначення. Як педагогічна і просвітницька діяльність, у першу чергу, екскурсійна робота вимагає наявності освічених фахівців належного рівня і кваліфікації. На жаль, сучасна освіта менеджерів зосереджена загалом у сфері економіки та майже цілковито ігнорує необхідність відповідного рівня соціальних та психологічних знань, вмінь та навичок. Сформувати такі компетентності дозволяє навчальна дисципліна "Організація туризму: основи екскурсійної справи, основи анімаційної справи".

Тому підготовка спеціалістів-екскурсоводів, які володіють екскурсійною теорією, методикою підготовки та проведення екскурсій, які можуть поновляти каталог екскурсій, розробляти нові маршрути, включати нові екскурсійні об'єкти й у цілому розробляти туристично-екскурсійний продукт, є важливим завданням сьогодення.

Навчальна дисципліна "Організація туризму: основи екскурсійної справи, основи анімаційної справи" є варіативною для підготовки бакалаврів за напрямом підготовки "Туризм". З метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні **до початку вивчення дисципліни опанувати знання і навички** в галузі геополітики, концепції сучасного природознавства, історії туризму, повинні знати та володіти

інформацією, щодо історії України та історії української культури, географію туризму, для того щоб формувати та розробляти план екскурсій, писати тексти до екскурсії, статистики, маркетингу, менеджменту, щоб систематизувати інформацію, яка необхідна для складання планово-економічної та звітної документації, приймати певні рішення щодо підвищення ефективності діяльності туристичного підприємства, психології, щоб керувати своїми емоціями, інтонацією, мімікою та стежити за поведінкою групи, для якої проводиться екскурсія.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи професійних компетенцій з використання основ організації туризму, у розрізі екскурсійної справи та анімаційної справи, методів її організації та проведення для ефективного господарювання на рівні основної ланки суспільного виробництва послуг – туристичного підприємства; набуття необхідної сукупності теоретичних і практичних знань для вирішення конкретних організаційних завдань на сучасному етапі розвитку туристичної галузі.

Об'єктом вивчення є процес організації туристичних послуг, а саме екскурсій та анімаційних програм.

Предметом навчальної дисципліни є форми виявлення економічних законів і закономірностей розвитку туризму, методи, механізми, методичні підходи та практичний досвід туристичних підприємств з надання туристичних послуг, а саме проведення екскурсій, споживачам у сучасних умовах господарювання в Україні та за кордоном. Предмет пізнання становлять: теорія і практика екскурсійної справи, формування та надання туристичних послуг (проведення екскурсій) у сфері туристичної діяльності; організація і ефективність туристичної діяльності.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять і виконання практичних завдань. Проблемні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

Структура навчальної дисципліни "Організація туризму: основи екскурсійної справи, основи анімаційної справи" наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень підготовки	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3, у тому числі: змістовних модулів – 1	Шифр та назва: Галузь знань - 1401 – сфера обслуговування	Варіативна. Рік підготовки: 2. Семестр: 4
Кількість годин за змістовними модулями: модуль 1 – 108 год. Всього –108 год.	Напрямок підготовки: 6.140103 "Туризм"	Лекції (теоретична підготовка) 16 год. Практичні (семінарські) заняття – 34 год. Самостійна робота – 58 год.
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни: 17. Кількість годин на тиждень: 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: іспит

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Необхідною навчальною базою для вивчення дисципліни є знання, отримані з дисциплін "Історія України", "Історія української культури", "Українська мова", "Іноземна мова", "Психологія", "Географія туризму".

Після вивчення навчальної дисципліни студенти набудуть основних **професійних компетентностей** щодо історії екскурсійної справи; вибору необхідного виду екскурсії для певної групи та події; здатність до оцінки якості екскурсій, професійної майстерності екскурсовода; здатність абстрагування від сьогоденних подій, які пов'язані з якимось об'єктом з допомогою різних засобів наочності; здатність до розробки маршрутів з однієї ж теми; здатність формування

проблем удосконалення професійної майстерності екскурсовода; формування та використання статистичної звітності у сфері міжнародного туризму, формування та управління організаційною культурою туристичних підприємств та забезпечення функціонування механізму корпоративної соціальної відповідальності, управління процесом транспортних перевезень в процесі надання міжнародних туристичних послуг, здатність до аналізу особливостей показу та розповіді, основних методичних прийомів проведення екскурсій, екскурсійних об'єктів, психічний стан екскурсантів.

У результаті вивчення дисципліни згідно з національною рамкою студент має **знати**:

- у чому полягає сутність екскурсійного методу;
- у чому полягає сутність екскурсійної методики;
- основні вимоги екскурсійної методики;
- як застосовувати на практиці головні складові екскурсійної методики;
- основні етапи розроблення екскурсії;
- яку структуру має екскурсія;
- класифікацію екскурсійних об'єктів;
- як скласти паспорт екскурсійного об'єкта;
- як розробити маршрут екскурсії;
- як розробити технологічну карту екскурсії;
- зміст понять "методичні прийоми", "методика проведення екскурсії";
- в чому полягають особливості показу і розповіді в екскурсії;
- як застосовувати на практиці основні методичні прийоми розповіді і

показу;

- що таке анімація;
- яку структуру має анімаційна програма;
- які функції має анімаційний менеджмент;
- як скласти анімаційну програму;
- які професійні властивості повинен мати аніматор.

У процесі вивчення навчальної дисципліни у студента повинні бути сформовані **вміння**:

- підібрати необхідний фактичний матеріал;
- вивчити екскурсійний матеріал;
- підготувати індивідуальний текст екскурсії на конкретну тему;
- скласти технологічну карту екскурсії;

скласти маршрут екскурсії;
використати психологічні прийоми поведінки та інтонації у спілкуванні з групою;
використовувати методичні прийоми на практиці;
брати участь у популяризації екскурсійних можливостей свого рідного краю;
проекувати процес обслуговування туристів за окремими етапами;
розробляти різні види екскурсій з урахуванням пізнавальних потреб індивіда на підставі знань екскурсійних ресурсів рекреаційного комплексу, культури, релігії рекреанта, існуючих технологій розробки екскурсійної програми;
працювати в складі творчої групи над створенням нової екскурсії, нової анімаційної програми;
застосовувати окремі методичні прийоми ведення екскурсії;
застосовувати техніку ведення екскурсії;
скласти анімаційну програму.

Комунікації:

здатності до формування взаємовідносин між екскурсоводом та групою екскурсантів в процесі проведення екскурсії;
здатності до здійснення інформаційного взаємозв'язку між членами екскурсійної групи;
здатності до формування ефективних комунікацій між суб'єктами анімаційних заходів.

Автономність і відповідальність:

здатності до ухвалення управлінських рішень про тематичну спрямованість екскурсії;
здатності до вирішення переліку заходів анімаційної програми;
здатність до прийняття відповідальності за процес та результат проведення екскурсії;
здатність до прийняття відповідальності за перебіг анімаційних заходів.

Робочу програму навчальної дисципліни розроблено відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти МОН України на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, спеціаліста та магістра.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

З самого початку вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни "Стратегічне управління" здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття; виконання творчого завдання; самостійна робота студентів; контрольні заходи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Тематичний план навчальної дисципліни складається з одного модуля.

Структуру залікового кредиту навчальної дисципліни наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу	всього
Тема 1. Основи екскурсійної справи	1	2	6	9
Тема 2. Екскурсія: сутність, функції, ознаки	1	2	6	9
Тема 3. Види та зміст екскурсії	2	4	6	12
Тема 4. Показ та розповідь в екскурсії: співвідношення між ними	2	4	6	12
Тема 5. Методика підготовки нової екскурсії	2	4	6	12
Тема 6. Методика проведення екскурсії. Методичні прийоми показу та розповіді	2	4	6	12
Тема 7. Професійне майстерність екскурсовода	2	6	6	14

Тема 8. Основні поняття у туристичній анімації	2	4	6	12
Тема 9. Анімаційний готельний менеджмент	2	4	8	14
Всього	16	34	58	108

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Тема 1. Основи екскурсійної справи

Поняття екскурсійної теорії. Екскурсійний продукт: його зміст, варіанти екскурсійного обслуговування. Роль екскурсійної практики у розвитку екскурсійної науки. Видання, які відображають питання екскурсійної теорії. Завдання туристично-економічної організації. Переваги екскурсійної форми пізнання.

Тема 2. Екскурсія: сутність, функції, ознаки.

Що таке "екскурсія". Екскурсія, як процес пізнання. Вимірювання ролі екскурсії у часі. Екскурсія, як вид діяльності. Екскурсія – форма спілкування. Різні аспекти екскурсії. Поняття "функція". Функції екскурсії. Поняття "ознака". Спілкування – ознака усіх екскурсій та специфічні ознаки окремих видів екскурсій. Відзнака екскурсії від "гидизму".

Тема 3. Види та зміст екскурсій

Основні ознаки класифікації екскурсій. Значення класифікацій екскурсій. Класифікація екскурсій за змістом. Особливості оглядової екскурсії. Особливості тематичної екскурсії, класифікація тематичних екскурсій. Класифікація та особливості виробничих екскурсій. Класифікація та особливості мистецькознавчих екскурсій. Класифікація та особливості літературних екскурсій. Класифікація та особливості архітектурно-містобудівних екскурсій. Класифікація екскурсій за складом учасників. Класифікація екскурсій за місцем проведення та за способом пересування. Класифікація екскурсій за формою проведення.

Тема 4. Показ та розповідь в екскурсії: співвідношення між ними

Показ – основний елемент екскурсії. Сутність показу. Послідовність у показі. Рівні та види показу. Особливості показу в екскурсії. Показ, як реалізація принципу наочності. Сутність розповіді. Основні вимоги до розповіді. Завдання розповіді на екскурсії. Трансформація розповіді у зорові образи. Особливості розповіді на екскурсії. Поєднання показу та розповіді в екскурсії. П'ять рівнів процесу становлення екскурсії. Екскурсія, як взаємодія трьох елементів: екскурсовод, об'єктів, екскурсантів. Наростання екскурсійної ситуації. Первинність показу, вторинність розповіді.

Тема 5. Методика підготовки нової екскурсії

Три етапи підготовки нової екскурсії: попередня робота, розробка екскурсії, заключна робота. Схема екскурсії: вступ, основна частина, висновок. Поняття "етапи підготовки екскурсії" (15 етапів). Етапи підготовки екскурсії. Визначення мети екскурсії. Вибір теми екскурсії. Відбір літератури та визначення інших джерел інформації. Відбір та вивчення об'єктів екскурсії. Види об'єктів. Складання маршруту екскурсії. Підготовка контрольного тексту. Поняття "портфель екскурсоводу". Визначення методичних прийомів проведення екскурсії: показу та розповіді. Визначення техніки проведення екскурсії. Складання методичної розробки екскурсії. Складання індивідуального тексту. Прийом екскурсії. Затвердження екскурсії.

Тема 6. Методика проведення екскурсії. Методичні прийоми показу та розповіді

Поняття "методичний прийом". Класифікація методичних прийомів. Види прийомів показу: попереднього огляду, зорової реконструкції, панорамного показу, зорового монтажу, локалізації подій, абстрагування, зорового порівняння, інтеграції, асоціації, руху, зорової аналогії, перемикання уваги, меморіальної дошки. Класифікація методичних прийомів розповіді. Види методичних прийомів розповіді: екскурсійної

довідки, характеристики, опису, пояснення, коментування, репортажу, цитування, питання-відповідей, посилання на очевидців, завдань, новизна матеріалу, літературного монтажу, співучасті, дискусійної ситуації, зштовхування версій, персоніфікації, проблемної ситуації, відступу, індукції, дедукції, клімактеричний, антиклимактеричний. Особливі методичні прийоми. Прийом демонстрації наочних посібників.

Тема 7. Професійна майстерність екскурсовода

Поняття "професійна майстерність екскурсовода". Практичні вміння і навички екскурсовода. Особистість екскурсовода. Шляхи підвищення екскурсійної майстерності. Вміння та навички екскурсовода: поняття, класифікація, і формування, використання в екскурсіях. Культура мови, її характеристики. Види мови – зовнішня та внутрішня. Стилi мови екскурсовода. Техніка мови екскурсовода. Дикція. Мовний етикет: його вимоги та правила. Формування майстерності володіння мовою. Позамовні засоби спілкування. Жести екскурсовода. Міміка екскурсовода. Зовнішній вигляд екскурсовода. Манери екскурсовода. Культура поведінки екскурсовода, шляхи її формування.

Тема 8. Основні поняття у туристичній анімації

Визначення анімації в туризмі та гостинності. Організація дозвілля з давнини до сьогодення. Передумови розвитку туристичної анімації. Функції туристичної анімації. Типологія анімації. Види анімації – елементи анімаційних програм. Анімація та спорт.

Особливості та значення готельної анімації.

Тема 9. Анімаційний готельний менеджмент

Поняття менеджменту анімації. Функції анімаційного менеджменту. Класифікація туристів та особливості роботи з різними категоріями туристів. Матеріальна база, обладнання, реквізит для забезпечення плідної роботи анімаційної служби готелів та тур комплексів. Готельні анімаційні послуги та програми. Характеристика молодшого обслуговуючого персоналу в готельних анімаційних службах. Вимоги до менеджерів анімаційної служби. Методи підбору та управління

персоналом анімаційної служби. Технологія складання та реалізація анімаційних програм.

4. Плани лекцій

Лекція є однією з провідних форм навчальних занять. В процесі її проведення студенти мають змогу отримати нові знання з дисципліни, що відповідають сучасному законодавству, новітнім науковим підходам, практичним здобуткам підприємств.

Тема 1. Основи екскурсійної справи

1.1. Поняття об екскурсійній теорії.

1.2. Екскурсійна теорія як наука.

1.3. Роль екскурсійної практики у розвитку екскурсійної теорії.

Література: [1; 2; 5; 6; 11; 20; 29; 33].

Тема 2. Екскурсія: сутність, функції, ознаки

2.1. Поняття "екскурсія". Екскурсія як процес пізнання.

2.2. Зміна ролі екскурсії у часі.

2.3. Екскурсія, як вид діяльності.

2.4. Поняття "функція". Функції екскурсії.

2.5. Поняття "ознака". Загальні ознаки усіх екскурсій та специфічні ознаки окремих видів екскурсій.

Література: [1; 2; 5; 6; 11; 13; 15; 20; 29; 33].

Тема 3. Види та зміст екскурсій

3.1. Основні ознаки класифікації екскурсій.

3.2. Значення класифікації екскурсій.

3.3. Основні види екскурсій.

Література: [1; 2; 5; 6; 11; 13; 15; 20; 29; 33].

Тема 4 Показ та розповідь в екскурсії: співвідношення між ними

4.1. Показ – основний елемент екскурсії. Сутність показу.

4.2. Особливості показу в екскурсії.

4.3. Сутність розповіді. Основні вимоги до розповіді.

4.4. Завдання розповіді на екскурсії.

- 4.5. Особливості розповіді на екскурсії.
- 4.6. Поєднання показу та розповіді в екскурсії.
- 4.7. Екскурсія, як взаємодія трьох елементів: екскурсовода, об'єктів та екскурсантів.

Література: [1; 2; 5; 6; 11; 13; 15; 20; 29; 33].

Тема 5. Методика підготовки нової екскурсії

- 5.1. Етапи підготовки нової екскурсії.
- 5.2. Визначення схеми екскурсії.
- 5.3. Визначення мети екскурсії та завдань.

Література: [3; 5; 6; 11; 18; 33].

Тема 6. Методика проведення екскурсії. Методичні прийоми показу та розповіді

- 6.1. Поняття "методичний прийом". Призначення методичних прийомів.

- 6.2. Класифікація методичних прийомів.
- 6.3. Види прийомів показу.
- 6.4. Класифікація методичних прийомів розповіді.
- 6.5. Види методичних прийомів розповіді.

Література: [2 – 6; 11; 18; 32].

Тема 7. Професійна майстерність екскурсовода

- 7.1. Практичні вміння та навички екскурсовода.
- 7.2. вміння та навички екскурсовода.
- 7.3. Мова екскурсовода та позамовні засоби спілкування.

Література: [2; 5; 6; 10; 11; 14; 18; 29; 31; 33].

Тема 8. Основні поняття у туристичній анімації

- 8.1. Визначення анімації в туризмі та гостинності.
- 8.2. Передумови розвитку туристичної анімації.
- 8.3. Функції туристичної анімації.
- 8.4. Види анімації – елементи анімаційних програм.
- 8.5. Особливості та значення готельної анімації.

Література: [16; 17; 38; 43; 44].

Тема 9. Анімаційний готельний менеджмент

9.1. Поняття менеджменту анімації.

9.2. Функції анімаційного менеджменту.

9.3. Класифікація туристів та особливості роботи з різними категоріями туристів.

9.4. Готельні анімаційні послуги та програми.

9.5. Вимоги до менеджерів анімаційної служби. Методи підбору та управління персоналом анімаційної служби.

9.6. Технологія складання та реалізація анімаційних програм.

Література: [16; 17; 38; 43; 44; 47; 49].

5. Плани практичних занять

Практичні заняття проводяться за такою тематикою.

Тема 1. Основи екскурсійної справи

1.1. Семінар – дискусія:

а) яка повинна бути екскурсія у ідеалі;

б) як впливає чи впливає взагалі екскурсія та той матеріал, який був у неї на свідомість людини;

в) які теоретичні основи повинні бути закладені у екскурсійну справу;

г) що для вас якісна екскурсія?

1.2. Презентації доповідей студентів на тему "Життєвий цикл екскурсійної справи":

а) зародження екскурсійної справи (з початку XIX ст.).

б) становлення екскурсійної справи (1917 – 1945).

в) післявоєнний етап.

1.3. Написання тестів: "Наскільки добре ви знаєте Харків".

Тема 2. Екскурсія: сутність, функція, ознаки

2.1. Завдання-вправа: знайдіть у запропонованому інформаційному блоці за темою заняття якісь неточності та помилки та виправте їх.

2.2. Колективне відвідування тематичної екскурсії з подальшим аналізом змісту, композиції, технології, техніки проведення, професійної майстерності організації та проведення екскурсії.

Подання письмового експертного висновку за підсумками участі в екскурсійній програмі.

Тема 3. Види та зміст екскурсій

3.1. Вирішення ситуаційних завдань: який вид екскурсії відповідає якому об'єкту, групі, місцю чи іншим обставинам.

3.2. Вирішення практичних завдань: студенти мають обрати об'єкт екскурсії та визначити вид екскурсії

3.3. Похід на екскурсію у музей. Написання звіта за такими питаннями:

визначити до якої групи та підгрупи за змістом, за місцем проведення, за способів пересування, за тривалістю, за формою проведення відноситься ця екскурсія;

на прикладі яких експонатів побудована ця тематична екскурсія.

Тема 4. Показ та розповідь в екскурсії:

співвідношення між ними

Організувати екскурсію у музей.

На основі вражень від відвідування , відповісти на питання:

Чому показ називають основним елементом екскурсії?

У чому сутність показу?

Роль послідовності в показі об'єктів?

Чому екскурсовода називають керівником показу?

Привести докази на прикладі матеріалу екскурсії, що показ та розповідь – два важливих елемента екскурсії.

Тема 5. Методика підготовки нової екскурсії

5.1 Презентації доповідей студентів на тему: "екскурсійна методика":
методики розробки нової теми;

методики підготовки екскурсовода до проведення наступної екскурсії;

методики проведення екскурсії;

методики після екскурсійної роботи.

5.2 Студенти повинні підготувати екскурсію використовуючи наступний план:

визначення цілі та завдання екскурсії;

вибір теми;

відбір літератури та складання бібліографії;
визначення джерел екскурсійного матеріалу. Знайомство з експозиціями та фондами музеїв за темою;
відбір та вивчення екскурсійних об'єктів;
складання маршруту екскурсій;
об'їзд чи обхід маршруту;
підготовка контрольного тексту екскурсії;
комплектування "портфелю екскурсовода";
визначення методичних прийомів проведення екскурсії;
визначення техніки проведення екскурсії;
складання методичної розробки;
складання індивідуальних текстів;
здача екскурсії.

Тема 6. Методика проведення екскурсії. Методичні прийоми показу та розповіді

Організувати екскурсію.

Підготувати звіт на основі наступних питань:

1. Підібрати приклади на наступні прийоми показу:

прийом попереднього огляду;

прийом інтеграції;

прийом панорамного показу;

прийом зорового монтажу;

прийом зорової реконструкції;

прийом зорового порівняння;

прийом зорової аналогії;

прийом показу меморіальної дошки.

2. Підібрати колекцію будівель, на яких знаходяться меморіальні дошки. Виписати текст, який представлений на меморіальних дошках.

Тема 7. Професійна майстерність екскурсовода

Студенти повинні провести екскурсію, яка була підготовлена за темою 5, за вибраною темою у ролі професійного екскурсовода.

Презентації екскурсій, проведених студентами.

Тема 8. Основні поняття у туристичній анімації

8.1. Презентації доповідей студентів за наступними темами:

1. Взаємодія систем маркетингових комунікацій, як важна умова результативності залучення аудиторії в анімаційні програми туристичних маршрутів.

2. Використання виразних засобів в анімаційних програмах туристичних маршрутів, як фактор формування художнього смаку туристів.

3. Гра, як важливий засіб розвитку інтелектуальних здібностей дітей та підлітків. Методи застосування гри на туристичних маршрутах.

4. Основні напрямки анімаційної діяльності.

5. Соціальні функції анімаційних та культурно-розважальних програм.

8.2. Подивитися відеозапис чи відвідати захід та проаналізувати його за планом у письмовій формі:

загальна емоційна оцінка;

ідея;

тема;

жанр;

режисерський постановочний хід;

виразні засоби створення атмосфери: відеоряд, звукоряд, темпоритм, сценографія, оформлення простору;

характери дійових осіб та їх взаємовідношення;

стиль та професійна майстерність ведучих;

функції аніматорів;

якість ігрової програми;

особливості композиції та виразні засоби кульмінації;

наявність експозиції, зав'язки, розв'язки, наявність фіналу;

технічне оснащення та рівень супроводу;

якість організації.

Тема 9. Анімаційний готельний менеджмент

9.1. Презентації доповідей студентів за наступними темами:

1. Роль та значення менеджера-аніматора в створенні емоційно-художнього образу анімаційних програм.

2. Специфіка роботи менеджера-аніматора по організації та

проведенню свят, карнавалів, шоу-фестивалей на туристичних маршрутах.

3. Стан та перспективи розвитку анімаційного шоу в Україні.

4. Проблеми вдосконалення форм і методів підготовки кадрів в сфері анімаційної діяльності.

5. Характеристика персоналу готельних анімаційних служб.

9.2. Скласти культурно-досугову програму:

проаналізуйте заказ на культурно-досугову програму;

визначте тему, ідею, форму, жанр, назву та зробіть відбір зміста та способів активізації аудиторії;

робота проводиться в групі методом мозкового штурму;

виявити сюжет, фабулу, визначити послідовність дій – подій;

зробіть відбір змісту епізодів;

зробити монтаж епізодів;

розробити зміст та відібрати засоби експозиції;

розробити виразні засоби побудови зав'язки, розв'язки та розвитку дій;

відібрати виразні засоби кульмінації;

проробити фінал.

6. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Самостійна робота над навчальною дисципліною включає: опрацювання лекційного матеріалу, роботу з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами, підготовку до семінарських і практичних занять, опрацювання питань, винесених на самостійну роботу, а також виконання індивідуального завдання.

6.1. Перелік питань для самостійного опрацювання (опису) студентами

Архітектурний ансамбль пл. Свободи.

Каразін В. Н. і Харківський університет.

Сад ім. Т. Г. Шевченка.

Пам'ятник великому Кобзарю.

Дзеркальний струмінь – символ Харкова.

Рекреаційні зони Харкова (центральный парк культури та відпочинку – Лісопарк).

Вулиця Сумська – головна вулиця першої столиці.

Від театру "Березіль" до українського драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка.

Площа: Миколаївська – Тевєлева – Радянської України – Конституції.

Університетська гірка.

Свято-Покровський собор.

Бекетовські споруди на пл. Конституції.

Історія Успенської дзвіниці.

Держпром – "Незваний гість".

Культурний центр Харкова.

Харків літературний.

Старовинні вулиці центра міста Харкова.

7. Контрольні запитання для самодіагностики

Формування навиків у екскурсантів.

Мислення. Основні види мислення.

Використання практичних, наочних та словесних методів.

Індукція та дедукція та їх роль в екскурсіях.

Що таке логіка?

Головні закони мислення.

Закони та вимоги логіки.

Логічні переходи.

Задачі логічних суджень.

За якими головними ознаками класифікуються екскурсії?

Як класифікуються екскурсії за змістом?

Що таке оглядна екскурсія? У чому її особливість?

Що таке тематична екскурсія? На які групи ці екскурсії діляться?

На які групи діляться виробничі екскурсії?

Що таке мистецтвознавча екскурсія?

Які види літературних екскурсій Ви знаєте?

Розповісти об архітектурно-градобудівельних екскурсіях

Яка класифікація екскурсій по складу учасників?

Як підрозділяються екскурсії по місцю проведення та по засобу пересування?

У чому значення класифікації екскурсій?

Тематика екскурсій, як сукупність тем.

Що таке тематична екскурсія?

Що таке композиція екскурсії?

Що таке провідна підтема? Яку роль вона грає в екскурсії?

Що включає в себе підготовка екскурсії?

Які головні етапи нової екскурсії?

Які головні напрями можливо виділити у роботі по підготовці нової екскурсії?

Кому доручається підготовка нової екскурсії?

Яка схема екскурсії?

Назвіть перелік головних документів, які необхідні для проведення екскурсії.

Що спільного та яка різниця між контрольним та індивідуальним текстом?

Що таке логістичний перехід та які види переходів бувають?

Яке значення методичної розробки?

Міміка екскурсовода, її роль в екскурсії.

Зовнішній облік екскурсовода.

Мовний етикет екскурсовода.

Культура поведінки екскурсовода, шляхи її формування.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота це вид навчальної роботи викладача зі студентами, що здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуальні заняття проводяться зі студентами з метою підвищення рівня їхньої підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні консультації включають відповіді викладача на проблемні запитання теоретичного характеру з навчальної дисципліни.

Консультація – це форма навчального заняття, яка включає пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного

застосування, розгляд типових прикладів та шляхів використання одержаних в процесі вивчення навчальної дисципліни знань на практиці.

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння навчального матеріалу проводиться у вигляді індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань, підготовки аналітичних оглядів літератури за темами дисципліни, написання есе для виступу на семінарі, підготовки тез для виступу на науковій конференції.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій таких, як: проблемні лекції; робота в малих групах; презентації; семінари-дискусії. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється в високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; виробленню здатності ухвалювати самостійні рішення; виробленню здібності до колективних рішень; виробленню здібності до соціальної інтеграції; придбанні навичок вирішення конфліктів; розвитку здібності до компромісів.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином,

щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми. Теми: 1

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. На початку проведення міні-лекції лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу обговорюваної проблеми та її окремих аспектів. Такі семінари розвивають самостійність мислення у студентів і здатність до аналізу інформації, формують певний світогляд, виробляють вміння формулювати думки, висловлювати їх та аргументувати в ході подальшої дискусії, а також оцінювати думки та пропозиції інших. Теми: 1, 3, 8, 9.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу. Теми: 2, 3, 5, 8.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Мозкові атаки здійснюються на практичних заняттях в процесі вирішення завдань за темами .8, 9.

Презентації - виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних власних досягнень, результатів роботи групи,

звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Для активізації процесу навчання на всіх лекціях використовуються мультимедійні презентації, лекції викладаються у інтерактивному режимі. Презентації власних результатів роботи на семінарах, круглих столах студенти також здійснюють за допомогою СВТ. Всі інші форми активізації представлені у розділах робочої програми. За кожною темою.

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять.
2. Оцінювання виконання самостійних завдань та їх презентації на практичних заняттях.
3. Проведення проміжного контролю.
4. Проведення модульного контролю.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних і семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять; виконання проміжного контролю.

Проміжний модульний контроль рівня знань студентів передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмової роботи, яка містить запитання теоретичного характеру, запитання, спрямовані на вирішення практичного завдання, а також тестові завдання.

Модульний контроль проводиться один раз за семестр. При його проведенні визначається рівень знань студентів з теоретичних та практичних питань навчальної дисципліни.

В процесі поточного контролю студенти мають отримати накопичувально не менше 35 балів для допуску до іспиту. За активну участь в процесі викладення лекційного матеріалу студент може отримати 0,5 бала. За участь у вирішенні завдань на практичних заняттях студент може отримати від 0,5 до 1 балу. За виконання самостійної роботи, яка перевіряється майже на кожному практичному занятті у вигляді різноманітних завдань в аудиторії студент може отримати 2 бали. Протягом вивчення дисципліни студент повинен написати 2 поточні контрольні роботи, кожна з яких оцінюється до 5 балів. Зразок контрольної роботи наведено нижче.

Зразок завдання поточної контрольної роботи

Варіант 1

1. Який комплекс методів використовується у процесі проведення екскурсій?

2. Обґрунтуйте чи потрібно використовувати в процесі проведення екскурсії психологічні елементи? І якщо потрібно, то які ?

3. Ситуаційне завдання. Проводиться екскурсія по храмам та церквам міста Харкова. Який це вид екскурсії та які види взагалі ви знаєте?

4. Розробити паспорт екскурсійного об'єкта – пам'ятник козаку Харько.

Паспорт екскурсійного об'єкта:

найменування об'єкта (початкове та сучасне), а також назву, під яким він є відомим у населення;

історична подія, з якою пов'язаний пам'ятник, дата події;

місцезнаходження об'єкта, його поштова адреса, на чий території розташований (місто, село, підприємство), під'їзд до нього;

опис пам'ятника (його автор, дата спорудження, з яких матеріалів виготовлений, текст меморіального напису);

джерело інформації про пам'ятники (література, де описаний пам'ятник та події, які з ним пов'язані, архівні дані);

збереження пам'ятника (стан пам'ятника та території, на якій він знаходиться, дата останнього ремонту, реставрації);
охорона пам'ятника (на кого покладена).

Правильна і повна відповідь на кожне питання 1 – 3 оцінюється в 1 бал. Неповна відповідь на ці питання оцінюється в 0, 5 бали за кожне. Правильна і повна відповідь на 4 питання оцінюється у 2 бали. Правильна, але неповна відповідь на 4 питання оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка за контрольну роботу 5 балів.

Доповіді та презентації оцінюється в 3 та 9 балів відповідно до наявності критеріїв, вказаних при описі творчого завдання, а саме: актуальність, глибина наукового узагальнення, практична значущість, естетичне оформлення презентації, відповіді на запитання слухачів. Повна відповідність кожному критерію оцінюється у 0,5 бала.

Розподіл балів при поточному контролі наведений у табл. 3.

Таблиця 3

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми лекцій	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Презентації	Поточні КР	Всього
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Основи екскурсійної справи	0,5	1,5	4	3		9
Тема 2. Екскурсія: сутність, функції, ознаки						
Тема 3. Види та зміст екскурсій	0,5	1,5	2			4
Тема 4. Показ та розповідь в екскурсії: співвідношення між ними	0,5	1,5	2			4
Тема 5. Методика підготовки нової екскурсії	0,5	1,5		3		5

Закінчення табл. 3

1	2	3	4	5	6	7
Тема 6. Методика проведення екскурсії. Методичні прийоми показу та розповіді	0,5	1,5	2			4

Тема 7. Професійна майстерність екскурсовода	0,5	1		9		10,5
Тема 8. Основні поняття у туристичній анімації	0,5	1	2	3	5	11,5
Тема 9. Анімаційний готельний менеджмент	0,5	1,5	2	3	5	12
Всього	4	11	14	21	10	60

Таблиця 4

Максимальний бал на тиждень

Теми змістовного модуля		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Презентації	Поточні КР	Всього
Тема 1, 2	1 тиждень	0,5	0,5	2			3
	2 тиждень		1	2	3		6
Тема 3	3 тиждень	0,5	0,5	2			3
	4 тиждень		1				1
Тема 4	5 тиждень	0,5	0,5	2			3
	6 тиждень		1				1
Тема 5	7 тиждень	0,5	0,5		3		4
	8 тиждень		1				1
Тема 6	9 тиждень	0,5	0,5	2			3
	10 тиждень		1				1
Тема 7	11 тиждень	0,5	0,5				1
	12 тиждень		0,5		9		9,5
Тема 8	13 тиждень	0,5	0,5	2		5	8
	14 тиждень		0,5		3		3,5
Тема 9	15 тиждень	0,5	0,5	2			3
	16 тиждень		0,5		3		3,5
	17 тиждень		0,5			5	5,5
Всього		4	11	14	21	10	60

Підсумковий контроль знань студентів

Умовою допуску до іспиту є загальна кількість балів з поточного контролю – 35. Іспит здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет складається з стереотипного, діагностичного, евристичного завдання.

Відповіді студентів оцінюються за максимальною кількістю балів – 40.

Кожне завдання екзаменаційного білета оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює сумі оцінок кожного завдання, яка, для успішного складання іспиту, повинна бути не меншою 25 балів.

Зразок екзаменаційного білета з максимальною кількістю балів за кожне завдання додається.

Зразок екзаменаційного білета

Завдання 1

Що таке індивідуальний текст та контрольний? В чому сутність та у чому відмінності?

Завдання 2

Сутність екскурсійної методики. Предмет та види екскурсійної методики. Вкажіть шляхи вдосконалення екскурсійної методики.

Завдання 3

Перерахуйте усі парки, які розташовані у місті Харкові та вкажіть їх адресу.

Завдання 4

Розробити маршрут оглядової автобусної екскурсії по місту Харкову, яка розрахована на три астрономічні години.

Вимоги до маршруту:

Сторонами життя міста, які можливо уявити в екскурсії на основі огляду та відвідування екскурсійних об'єктів, які можуть бути народження міста, основні шляхи його становлення, економічний потенціал міста, природна середовище, культурне, наукове надбання;

Оглядова екскурсія може поєднувати у собі елементи пішої екскурсії з транспортом;

Оглядова екскурсія включає в себе декілька зупинок для більш близького знайомства з окремими цікавими об'єктами;

Маршрут екскурсії бажано будувати на різноманітних по типажу екскурсійних об'єктах, наприклад, і пам'ятники, і будівлі, і меморіальні дошки, вулиці, площі, пам'ятні місця.

Завдання 5.

Виявити проблему, конфлікт, протиборчі боки сюжету, наскрізну та контр наскрізну дію сюжету (на прикладі байки, казки, мультфільму).

Виявити послідовність події у розвитку сюжету\конфлікту.

Дайте подіям назву.

Встановіть композиційну роль важливих подій: кульмінації, зав'язки, розв'язки, визначити який характер несе експозиція.

Поекспериментуйте: спробуйте поміняти місцями події (перетворите пряму композицію у непряму). Можливо такій прийом поміняти на жанр програми?

Оцінювання відповідей студентів за екзаменаційним білетом відповідає критеріям, наведеним у табл. 5.

Таблиця 5.

Критерії відповідей за завданнями екзаменаційного білета

Номер завдання	Максимальна кількість балів за завдання	Критерії оцінювання	Кількість балів за кожним критерієм, відсоток правильної відповіді
1	2	3	4
1,2	7	Повна правильна відповідь за питанням з наведенням прикладів	7 (100 %)
		Правильна відповідь за питанням, але баз наведення прикладу практичного застосування знань	6 (80 %)
		Неповна відповідь на питання, студент не може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	5 (70 %)
		Відповідь частково правильна, проте містить помилки, не дає змоги визначитися з практичними	4 (60 %)

		навичками студента	
--	--	--------------------	--

Закінчення табл. 3

1	2	3	4
		Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (50 %)
		Відповідь неправильна або відсутня	2 чи 1 бал (менше 50 %)
3,4	8	Повна правильна відповідь за питанням з наведенням розрахунків, висновку, які не містять помилок	8 (100 %)
		Правильна відповідь за питанням, але розрахунки та висновки мають неточності	7 (80 %)
		Неповна відповідь на питання, студент не може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	6 (70 %)
		Відповідь частково правильна, проте містить помилки, не дає змоги визначитися з практичними навичками студента	5 (60 %)
		Відповідь містить помилки, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	4 (50 %)
		Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (менше 50 %)
		Відповідь неправильна в цілому і не має відношення до основних понять дисципліни	2 чи 1
5	10	Повна правильна відповідь за питанням з наведенням розрахунків, висновку, які не містять помилок	10 (100 %)
		Правильна відповідь за питанням, але розрахунки та висновки мають неточності	9 (90 %)
		Неповна відповідь на питання, проте студент може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	8 (80%)
		Відповідь частково правильна, проте містить помилки, дає змогу	7 (70 %)

	визначитися з практичними навичками студента	
	Відповідь частково правильна, містить помилки, не дає змоги у повній мірі визначитися з практичними навичками студента	6 (60 %)
	Відповідь містить значну кількість помилок, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	5 (50 %)
	Відповідь містить суттєві помилки, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	4 (менше 50 %)
	Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (30 %)
	Відповідь неправильна або відсутня	2 – 1

Для підведення підсумків роботи студентів з навчальної дисципліни виставляється загальна оцінка, яка враховує кількість балів у підсумковому контролі, тобто за екзамен, та поточному контролі. Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS.

Таблиця 6.

Переведення показників успішності знань студентів в систему оцінювання за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується в ХНЕУ ім. С. Кузнеця	Оцінка за національною шкалою
Відмінне виконання	100 – 90	Відмінно
Вище середнього рівня	90	
Взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	89 – 75	Добре
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	74	Задовільно
Виконання задовольняє мінімальні критерії	60	
Потрібне повторне перескладання	59	Незадовільно
Повторне вивчення дисципліни	0	

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. ГОСТ 28681.1-95 Туристско-экскурсионное обслуживание. Проектирование туристских услуг. – М, 30 с.
2. ГОСТ 28681.2-95 "Туристско-экскурсионное обслуживание. Туристические услуги. Общие требования". –М, 30 с.
3. ГОСТ 28681.3-95 "Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов". – М, 32 с.
4. Гуляев В. Г. Организация туристской деятельности : учебное пособие / В. Г. Гуляев. – М. : Нолидж. – 1996. – 312 с.
5. Емельянов Б. В. Экскурсоведение : учебник / Б. В. Емельянов. – 3-е изд., перер. и дополн. – М. : Советский спорт, 2000. – 224 с.
6. Емельянов Б. В. Экскурсоведение : учебник / Б. В. Емельянов. – 5-е изд. – М. : Советский спорт, 2004. – 216 с.
7. Илюхин М. М. Музейные экскурсии : методические рекомендации / М. М. Илюхин. – М. : ЦРИБ "Турист", 1991 – 80 с.
8. Культурология и экскурсоведение : конспекты лекций / сост. К. В. Кулаев. – М. : Российская международная академия туризма, 1998. – 112 с.
9. Мезенцева Г. Г. Музеезнаводство / Г. Г. Мезенцева. – К., 1980. – 134 с.
10. Менеджмент туризма: Туризм как объект управления : учебник / под. ред. В. А. Квартальнова. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 302 с.
11. Організація екскурсійної діяльності. Опорний конспект лекцій / укл. О. О. Каролоп. – К. : Видавничий центр КНТЕУ. – 2002. – 45 с.
12. Положення про порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу фахівцям туристичного супроводу, від 20 жовтня 2004 р., № 1344/9943.
13. Савина Н. В. Экскурсоведение : учебн. пособ. / Н. В. Савина, З. М. Горбылева. – Мн. : БГЭУ, 2004. – 335 с.
14. Тельчаров А. Д. Основы музейного дела. Введение в специальность : курс лекций / А. Д. Тельчаров. – М. : Омега-Л, 20005. – 184 с.

15. Чагайда І. М. Екскурсознавство : навчальний посібник / І. М. Чагайда, С. В. Грибакова. – К. : "Кондор", 2004. – 204 с.
16. Ушаков Д. С. Национальная туристическая индустрия: проблемы развития / Д. С. Ушаков. – М. : "Издательский дом Грация", 2005. – 288 с.
17. Ярошенко Н. Н. Социально-культурная анимация / Н. Н. Ярошенко. – М. : [МГУКИ], 2005. – 126 с.

11.2. Додаткова

18. Абрамов В. В. Проблеми удосконалення системи підготовки і менеджменту персоналу екскурсійної сфери туристської галузі України. Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. Выпуск 75. Серия : Экономические науки / В. В. Абрамов, М. М. Покологна. – К. : "Техніка", 2007. – С. 203–211.
19. Бабанина О. В. Наглядность в экскурсии. Методические рекомендации / О. В. Бабанина. – М. : ЦРИБ "Турист", 1976. – 24 с.
20. Дьякова Р. А. Основы экскурсоведения : учебное пособие для слушателей фак. общ. профессий пед. ин-ов. / Р. А. Дьякова, Б. В. Емельянов, П. А. Пасечный. – М. : Просвещение, 1985. – 256 с.
21. Дьякова Р. А. История экскурсионного дела в СССР : учебное пособие / Р. А. Дьякова. – М. : ЦРИБ "Турист", 1981. – 72 с.
22. Жарков А. Д. Экскурсия как педагогический процесс : методические рекомендации / А. Д. Жарков. – М. : ЦРИБ "Турист", 1983. – 40 с.
23. Заломихин В. И. Экскурсионное обслуживание на транспортных маршрутах : методические рекомендации / В. И. Заломихин. – М. : ЦРИБ "Турист", 1982. – 46 с.
24. Иванов А. Е. Элементы педагогики в экскурсионной работе : методические рекомендации / А. Е. Иванов, Б. И. Хозиев, А. А. Малышев. – М. : ЦРИБ "Турист", 1976. – 62 с.
25. Илюхин М. М. Особенности и средства показа в экскурсии. Методические рекомендации / М. М. Илюхин. – М. : ЦРИБ "Турист", 1980. – 80 с.
26. Илюхин М. М. Рассказ на экскурсии. Методические рекомендации / М. М. Илюхин. – М. : ЦРИБ "Турист", 1981. – 48 с.

27. Лобовская Р. А. Использование краеведческих материалов в экскурсиях : методические рекомендации / Р. А. Лобовская. – М. : ЦРИБ "Турист", 1985. – 32 с.
28. Малышев А. А. Элементы логики в экскурсиях. Методические рекомендации / А. А. Малышев. – М. : ЦРИБ "Турист", 1982. – 31 с.
29. Національна програма туристсько-екскурсійних маршрутів "Наместо Славутича". – К., 1997. – 242 с.
30. Новиков А. М. Повышение квалификации экскурсоводов. Методические рекомендации / А. М. Новиков. – М. : ЦРИБ "Турист", 1980. – 48 с.
31. Омельченко Б. Ф. Экскурсионное общение: Познание, воспитание, отдых / Б. Ф. Омельченко. – М. : Наука, 1991. – 120 с.
32. Организация и методика экскурсионной работы : учебное пособие / [А. В. Даринский, Л. Н. Кривоносова, В. А. Круглова и др. ; отв. ред. А. В. Даринский]. – Л. : ВПШ культуры, 1983. – 124 с.
33. Пасечный П. С. Туризм и экскурсии / П. С. Пасечный. – М. : Наука, 1983. – 230 с.
34. Седова Н. А. Культурно-просветительный туризм : учебное пособие / Н. А. Седова. – М. : Советский спорт, 2003. – 96 с.
35. Сичинава В. А. Использование литературных источников в экскурсионной работе. Методические рекомендации / В. А. Сичинава. – М. : ЦРИБ "Турист", 1976. – 54 с.
36. Сичинава В. А. Экскурсионная работа: (Из опыта) : пособие для учителей / В. А. Сичинава. – М. : Просвещение, 1981. – 96 с.
37. Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні : навч. посібн. / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорови та ін. – К. : "Кондор". – 2004. – 166 с.
38. Финансовый менеджмент на предприятиях туризма и гостиничного хозяйства / под ред. В. С. Боголюбова. – СПб., 2003.
39. Хуусконен Н. М. Практика экскурсионной деятельности / Н. М. Хуусконен, Т. М. Глушанок. – СПб. : "Издательский дом Герда", 2006. – 208 с.
40. Экономика и организация туризма: международный туризм / под ред. Ю. В. Забаева, Е. Л. Драчевой, И. А. Рябовой. – М., 2005.
41. Экономика и управление на предприятии туризма и гостиничного хозяйства / под ред. В. С. Боголюбова. – СПб., 2003.

42. Экономика и управление в сфере туризма. В 2-х ч. / под ред. Г. А. Карповой. – СПб., 1998.

43. Юликов Л. И. Менеджмент в социально-культурном сервисе и туризме / Л. И. Юликов. – М., 2003.

44. Юрьев А. П. Планирование туризма / А. П. Юрьев. – Донецк, 2001.

11.3. Ресурси мережі Інтернет

45. Барометр международного туризма ЮНВТО: краткий обзор основных тенденций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dtxqtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_barom11_1_ru_special_edition_for_seminar_effective_governance.pdf.

46. Гук Н. А. Розвиток регіональної системи міжнародного туризму: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.02 "Світове господарство і міжнародні економічні відносини" / Н. А. Гук. – 2008. – 18 с.

47. Заячківська Г. А. Основні засади сталого розвитку туризму в Україні [Електронний ресурс] / Г. А. Заячківська // Качество экономического развития: глобальные и локальные аспекты: науч.-практ. конф., 2011. – Режим доступа : http://tourlib.net/statti_ukr/zayachkovska3.htm.

48. Зима А. Г. Развитие международного туризма [Электронный ресурс] / А. Г. Зима // Економіка розвитку. – 2011. – № 4(60). – С. 19–22. – Режим доступа : http://tourlib.net/statti_tourism/zima2.htm.

49. Максимюк Н. В. Государственная стратегия развития индустрии туризма Украины [Электронный ресурс] / Н. В. Максимюк // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – 2010. – Т. 133. – Вип. 120. "Економіка". – С. 91–99. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_tourism/maksimjuk2.htm.

50. Панова И. А. Ключевые тенденции и проблемы развития туристской отрасли в глобальной экономике [Электронный ресурс] / И. А. Панова // Проблемы формирования новой экономики XXI века: міжнар. наук.-практ. конф., 23 – 24 грудня 2010 р. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_tourism/panova.htm.

51. Савоста О. Стратегія розвитку курортів України: доцільність та актуальність [Електронний ресурс] / О. Савоста // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту

державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2008. – Вип. 16/17. – С. 365–371. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/savosta.htm.

52. Туризм / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

53. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2011 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.slideshare.net/mpsarros/the-travel-tourism-competitiveness-report-2011-7201151>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів.....	5
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами.....	9
4. План лекцій	11
5. Плани практичних занять	14
6. Самостійна робота студентів	18
6.1. Перелік питань для самостійного опрацювання.....	18
7. Контрольні запитання для самодіагностики	18
8. Індивідуально-консультативна робота	20
9. Методики активізації процесу навчання	20
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	22
11. Рекомендована література.....	29

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ: ОСНОВИ ЕКСКУРСІЙНОЇ
СПРАВИ, ОСНОВИ АНІМАЦІЙНОЇ СПРАВИ"
для студентів напряму підготовки
6.140103 "Туризм"
усіх форм навчання**

Укладач **Ястремська** Олеся Олександрівна

Відповідальний за випуск **Єрмаченко В. Є.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 220 ЕВ. Обсяг 35 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.

